

Nội dung bài viết

1. [Soạn bài Hịch tướng sĩ lớp 8 Cánh Diều](#)

Soạn bài Hịch tướng sĩ lớp 8 Cánh Diều

1. Chuẩn bị

Yêu cầu (trang 109 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1):

- Xem lại phần Kiến thức ngữ văn để vận dụng vào đọc hiểu văn bản này.
- Khi đọc văn bản nghị luận xã hội, các cần lưu ý:
 - + Xác định luận đề, luận điểm; phân biệt lí lẽ và bằng chứng khách quan với ý kiến, đánh giá chủ quan của người viết.
 - + Tìm hiểu biện pháp nghệ thuật đặc sắc được tác giả sử dụng; chú ý yếu tố biểu cảm được bộc lộ chủ yếu qua ngôn từ, lời lẽ lập luận, cách thể hiện quan điểm, tình cảm, thái độ của tác giả nhằm thuyết phục người đọc.
- Đọc trước văn bản Hịch tướng sĩ.
- Đọc các thông tin sau để tìm hiểu hoàn cảnh ra đời và tác giả bài hịch:

Trần Quốc Tuấn là một vị tướng kiệt xuất của dân tộc. Năm 1285 và năm 1287, quân Mông – Nguyên xâm lược nước ta lần thứ hai và lần thứ ba, cả hai lần ông đều được vua Trần Nhân Tông cử làm Tiết chế thống lĩnh các đạo quân. Dưới sự chỉ huy của ông, quân dân Đại Việt đều giành được thắng lợi vẻ vang, đánh đuổi được đôi quân hùng mạnh nhất thời đại lúc bấy giờ. Hịch tướng sĩ được Trần Quốc Tuấn viết vào khoảng trước cuộc kháng chiến lần thứ hai. Đây là lần ác liệt nhất trong ba lần quân Mông – Nguyên xâm lược nước ta. Bài hịch được viết để khích lệ tướng sĩ học tập cuốn Binh thư yếu lược (Sách tóm tắt những điểu cốt yếu về binh pháp) do Trần Quốc Tuấn biên soạn.

2. Đọc hiểu

* **Nội dung chính:** Bài hịch là lời phản ánh chân thực nhất tinh thần yêu nước của dân tộc Việt Nam ta trong suốt quá trình tham gia kháng chiến chống quân xâm lược. Qua đó, thể hiện lòng căm thù giặc, ý chí quyết tâm đánh đổ kẻ thù.

* **Trả lời câu hỏi giữa bài:**

Câu 1 (trang 110 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Chú ý việc nêu các tấm gương trong sử sách và đương thời như các bằng chứng khách quan.

Trả lời:

- Việc nêu các tấm gương trong sử sách và đương thời như các bằng chứng khách quan: thể hiện tinh thần yêu nước của dân tộc ta từ nhiều thời đại, đã được sử sách ghi lại.

Câu 2 (trang 111 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Nội dung chính của phần (2) là gì?

Trả lời:

- Nội dung chính của phần (2): thể hiện tinh thần căm hận, uất ức thông qua nói về tội ác của giặc ngoại xâm.

Câu 3 (trang 112 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Chú ý nội dung được nêu trong đoạn mở đầu phần (3).

Trả lời:

- Nội dung được nêu trong đoạn mở đầu phần (3): liệt kê những việc quân vương đối đãi với tướng triêu đình, quân lính.

Câu 4 (trang 112 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Những thái độ, hành động nào bị tác giả phê phán?

Trả lời:

- Những thái độ, hành động bị tác giả phê phán: nhìn chủ nhục mà không biết lo, thấy nước nhục mà không biết thẹn, làm tướng triêu đình phải hèn quân giặc mà không biết tức, nghe nhạc thái thường đãi yến nguy sứ mà không biết cảm,... Ham thú vui tăn thường: chơi gà, cờ bạc, săn bắn, rượu ngon...

Câu 5 (trang 112 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Việc nêu lên hậu quả nhằm mục đích gì?

Trả lời:

- Việc nêu lên hậu quả nhằm mục đích tác động trực tiếp đến các tướng sĩ, khơi dậy lại ý chí chiến đấu, quyết tâm tiêu diệt giặc thù.

Câu 6 (trang 113 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Những vấn đề nào được nêu ở đoạn cuối phần (3)?

Trả lời:

- Những vấn đề được nêu ở đoạn cuối phần (3): đưa ra lời khuyên, khích lệ tinh thần binh lính, khơi gợi những điếu tốt đẹp trong tương lai nếu như họ có quyết tâm cao, tinh thần yêu nước vững bền thì tất yếu ngày dành được chiến thắng, hạ quân giặc sẽ không xa.

Câu 7 (trang 113 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Câu hỏi “Vì sao vậy?” nhằm giải thích cho điếu gì?

Trả lời:

- Câu hỏi “Vì sao vậy” nhằm lí giải cho những việc Trần Quốc Tuấn giải thích cho câu văn ở đầu đoạn (4): “Nếu các người....nhược bằng khinh bỏ sách này, trái lời dạy bảo của ta, tức là kẻ nghịch thù”

*** Trả lời câu hỏi cuối bài:**

Câu 1 (trang 114 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Xác định mục đích và đối tượng thuyết phục của bài Hịch tướng sĩ.

Trả lời:

- Mục đích của bài Hịch tướng sĩ: khích lệ tinh thần, khơi dậy lòng căm thù giặc của binh sĩ, giúp binh sĩ hiểu được tâm tư của Trần Quốc Tuấn và thuyết phục binh sĩ chuyên tâm học hỏi, tập luyện theo cuốn Binh thư yếu lược.

- Đối tượng thuyết phục: binh sĩ.

Câu 2 (trang 114 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Trình bày bố cục của bài hịch, cho biết luận điểm ở từng phần và mối quan hệ của mỗi phần với mục đích của bài hịch.

Trả lời:

- Bố cục của bài hịch:

+ Phần 1 (từ đầu đến “còn lưu tiếng tốt”): Nêu gương những trung thần nghĩa sĩ trong sử sách để khích lệ ý chí lập công danh, xả thân vì nước. Qua đó, thể hiện mong muốn của tác giả nhắc nhở binh lính, gọi ra ý thức trách nhiệm của họ trong thời loạn lạc.

+ Phần 2 (từ “Huống chi” đến “cũng vui lòng”): Tố cáo tội ác của kẻ thù, đồng thời nói lên lòng căm thù giặc. Từ đó, dễ dàng khơi gợi được lòng căm thù giặc.

+ Phần 3 (từ “Các người” đến “không muốn vui vẻ phỏng có được không?”): Phân tích thái độ, hành động của các tướng sĩ. Từ đó, giúp họ nhìn nhận rõ ràng nhất cục diện của đất nước đang diễn ra, để họ biết những sai lầm và điểu họ cần thay đổi.

+ Phần 4 (đoạn còn lại): Đưa ra các nhiệm vụ cụ thể, đồng thời khích lệ tinh thần chiến đấu của tướng sĩ.

- Các luận điểm từng phần có mối quan hệ chặt chẽ, rõ ràng, làm sáng tỏ mục đích đưa ra giúp bài hịch đầy sức thuyết phục.

Câu 3 (trang 114 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Hãy chỉ ra cách thuyết phục của tác giả qua bài hịch (Gợi ý: Vì sao tác giả mở đầu bài hịch bằng cách nêu lên những tấm gương trung thần nghĩa sĩ? Vì sao tác giả bày tỏ tình cảm với các tướng sĩ và phê phán nghiêm khắc những suy nghĩ, việc làm sai trái của họ? Lời khuyên của tác giả dựa trên cơ sở nào?,...)

Trả lời:

- Cách thuyết phục của tác giả qua bài hịch:

+ Trong phần mở đầu của bài, tác giả nêu lên những tấm gương trung thần nghĩa sĩ trong Bắc sử với mục đích nhằm ca ngợi các trung thần nghĩa sĩ đã lưu danh sử sách, để lại tiếng thơm muôn đời, đồng thời giáo dục lòng trung quân ái quốc của các tướng sĩ.

+ Tác giả bày tỏ tình cảm với các tướng sĩ và phê phán nghiêm khắc những suy nghĩ, việc làm sai trái của họ với mong muốn tác động trực tiếp đến tinh thần, ý chí quyết tâm chống lại quân giặc, cần có trách nhiệm bảo vệ đất nước trước tình thế ngàn cân treo sợi tóc.

+ Lời khuyên của tác giả ông đưa ra phương hướng cụ thể, đúng đắn, những việc nên và cần làm cho tướng sĩ của mình: khuyên bảo họ cần “đặt mồi lửa” – biết lo xa, cần đề cao tinh thần cảnh giác và huấn luyện quân sĩ, tăng cường tập luyện võ nghệ, học tập binh thư yếu lược.

Câu 4 (trang 114 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Văn nghị luận không chỉ thuyết phục bằng lí lẽ mà còn bằng cả tình cảm, cảm xúc. Hãy dẫn ra một số câu văn trong bài hịch nêu lí lẽ và một số câu văn bộc lộ nỗi lòng của Trần Quốc Tuấn.

Trả lời:

- Một số câu văn trong bài hịch nêu lí lẽ và một số câu văn bộc lộ nỗi lòng của Trần Quốc Tuấn:

+ Ta thường tới bữa quên ăn, nửa đêm vỗ gối; ruột đau như cắt, nước mắt đầm đìa, chỉ căm tức chưa xả thịt lột da, nuốt gan uống máu quân. Dầu cho trăm thân này phơi ngoài nội cỏ, nghìn xác này gói trong ra ngựa, ta cũng vui lòng.

+ Giặc với ta là kẻ thù không đội trời chung, các người cứ đi ầm nhiên không biết rửa nhục, không lo trừ hung, không dạy quân sĩ, chẳng khác nào quay mũi giáo mà chịu đầu hàng, giơ tay không mà chịu thua giặc. Nếu vậy, rồi đây sau khi dẹp yên quân giặc, muôn đời để thẹn, há còn mặt mũi nào đứng trong trời đất nữa? Ta viết ra bài hịch này để các người biết bụng ta.

Câu 5 (trang 114 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Nêu khái quát các giá trị về nội dung và nghệ thuật của bài hịch.

Trả lời:

- Giá trị nội dung: Bài hịch là lời phản ánh chân thực nhất tinh thần yêu nước của dân tộc Việt Nam ta trong suốt quá trình tham gia kháng chiến chống quân xâm lược. Qua đó, thể hiện lòng căm thù giặc, ý chí quyết tâm đánh đổ kẻ thù.

- Giá trị nghệ thuật: Bài hịch là một áng văn chính luận xuất sắc với cách đưa ra luận điểm, luận cứ chặt chẽ, rõ ràng, giàu hình ảnh, đầy sức thuyết phục.

Câu 6 (trang 114 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Ngày nay, loại văn bản nào có mục đích và nội dung tương tự hịch? Theo em, khi nào thì người ta viết loại văn bản như thế?

Trả lời:

- Ngày nay, loại văn bản có mục đích và nội dung tương tự hịch: “Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến” – Chủ tịch Hồ Chí Minh,...

- Theo em, khi người ta có mục đích muốn truyền tải rộng rãi tới người đọc thì họ viết loại văn bản như thế.

Câu 7 (trang 114 sgk Ngữ Văn lớp 8 Tập 1): Từ bài Hịch tướng sĩ của Trần Quốc Tuấn, em học được gì về cách viết bài văn nghị luận nhằm thuyết phục người khác?

Trả lời:

Từ bài Hịch tướng sĩ của Trần Quốc Tuấn, em học được cách đưa ra dẫn chứng phù hợp, luận điểm, luận cứ rõ ràng, mang tính xác thực khi viết bài văn nghị luận nhằm thuyết phục người khác.